

## Yaptığımız İş Güzel Yapacağız

كَانَ لَا يُصِيبُهُ قُرْحَةٌ وَلَا شَوْكَةٌ إِلَّا وَضَعَ عَلَيْهَا  
الْحِنَّا

[*Kâne lâ yüsîbuhû kurhatun ve lâ şevketün illâ vada'a aleyhâ el-hinnâ.*]

“Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kendi zâtına, vücuduna ne zaman bir yara ârız olsa veyahut bir diken batıp kanamış olsa muhakkak ona kına koyardı. Tedavisini kına koymak suretiyle yapardı.” Efendimiz’in îtiyadı [böyle idi].

Kınanın hakikaten bizim ecdadımız tarafından geniş bir kullanım sahası olmuştur. Şimdi yaygın olan bir ayak parmakları rahatsızlığı, parmaklarının arasındaki kaşıntı ve kanama durumu veyahut beyazlanma ve çürüme durumu, kokma durumu var. Ona karşı da yine kınayı tavsiye ediyorlar. Yani aralarına kına konulur ve kına ile tedavi edilebilir diyorlar. Bu hanımların zaten bir zinet olarak kullanmalarının dışında. Yani bir ilaç olarak kınanın kullanılması deriyi kalınlaştırıcı, takviye edici bir tesiri var. Deri sağlamlıyor, kalınlaşıyor,

güçleniyor, hastalıklara karşı mukavim oluyor. Ve kınanın kendisinin tabii, tabip kardeşlerimiz, eczacı kardeşlerimiz ayrıca incelemeli, içinde hangi madde var ki böyle kırmızı renge boyuyor? Acaba bu tentürdiyotdaki madde gibi bir madde mi yoksa daha başka bir şey mi? O bizim kendi sahamızın dışında. Sadece biz bu bilgiyi buradan naklediyoruz ki; “Peygamber Efendimiz yarasına ve diken batan yerine tedavi etmek maksadıyla kına koyarmış.” diye onu şey yapıyoruz. Bunun hikmetini ve kınanın içindeki müessir maddelerin tespitini artık eczacı kardeşlerimiz araştırsınlar yazsınlar, mecmualarda biz de neşrederim.

Müteaddit hadislerde geçti, bu vesilelerle de söyledik ki; “Allahu Teâlâ hazretleri ne iş olursa olsun o işi, üzerine aldığı işi güzel yapan kulunu sever ve onu rahmetine mazhar eder.”

Hangi işi yaparsa güzel yapacak. Ben çobanım. Tamam, çobanlığını güzel yap. Ben ekmekçiyim. Tamam, ekmeğin için-

den olmadık maddeler, malzemeler çıkmasın. Pişkin olsun hamur olmasın, şöyle olsun böyle olsun neyse yani. Senin mesleğinle ilgili ince-likler sana ait ama sen bu mesleğini en mükemmel tarzda yap. Kılıç yapıyor. Eski ecdadımız kılıç yaparmış, kılıcı Almanlar bizden öğrenmiş. Şu meşhur Solingen kılıcını Türkiye'ye gelmiş olan, esir düşmüş olan bir Alman ustası öğrenmiş kılıç yapmayı, çelik yapmanın ince-liklerini de buradan Almanya'ya döndüğü zaman atölye kurmuş, Almanya'da çelik sanayinde Solingen çelikleri meşhur bir isim. Çakı bıçak vesaire şunu bunu da herkesin bildiği bir isim oluyor.

Yani üç kıtaya hakim olmuş ve koca bir kültürün mirasçısı durumunda bulunduğu için Osmanlının yaptığı bir şeyde bir fayda var. Mimar Sinan hazretleri *rahmetullahi aleyh* çok seviyorum, Süleymaniye Camiini yapmış, geçmiş içine fokur fokur nargile fokurdatırmış. Otururmuş nargile fokurdatırmış. Fokur fokur fokur hani böyle bir borulu bir tütün içme şeyi var ya. Nargile fokurdatırmış. Padişaha;

“Efendim bu senin mimarbaşın ne biçim adam ki caminin içinde nargile fokurdatıyor.”

filan diye şikâyet etmişler. Tabii bir sorgu sual açılmış kendisine;

“Efendim!” demiş, “Fokurtu bile olsa fıısırtı bile olsa sesin bu mekân içinde nasıl dağıldığını tespit etmek için. Bunun içine tütün koymuş değilim, herhangi bir keyfiyat meddesi koymuş değilim. Mühim olan sesi bakalım her yerden eşit duyulabiliyor mu?”

İmam çıkacak tabii ihtiyar, mübarek, aksakallı bir insan olacak; “Efendim buyurun. İmamlık zâtîâlinize layık, geçin ön tarafa.” diyeceksin, adamın sesi mahdut. Hani Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“Camide namazda önünüze geçireceğiniz şahsa dikkat edin. İmamınıza dikkat edin çünkü o Allah huzurunda sizin elçiniz, sözcünüz.”

Tabii en mübarek insan geçecek. Yani en gür sesli geçsin denmiyor, en mübarek insan geçecek orada Kur’an okuyacak. Sesi mahdut olabilir.

E ne olacak o zaman?

Koca Süleymaniye Camiinde ses duyulmayacak. İmam ne söylemiş, tekbir mi getirmiş, rükudan mı kalkmış, secdeye mi varmış belli olmayacak koca yerde. Ama oturmuş sesin kontrolünü yapıyor. Nereden nereye ses gidiyor diye sesin kontrolünü yapıyor.

Sonra bu duvarların içine küpler koymuş. Sesi yankılandırırsın büyütsün ve canlandırırsın diye duvarların arasına sıvanın altına yer yer, yer yer [küpler] koymuş.

Biliyorsunuz sazlı, telli sazlı aletlerin dümdüz tel olsa da bir tahtanın üstüne tel takılsa da dımbır dımbır yapılsa olmaz mı?

Olmaz. Altında bir hazne olacak, boşluklu bir şey olacak ses orada böyle kalitelenecek büyüyecek. O dımp yaptığı zaman o içindeki şey hatta o yapılan tahtanın damarlarının bile tesiri var diyorlar sese. Yani bu ince bir iş.

Bizim ecdadımızın yaptığı şeylerde derin bir düşünce var. Mihrap yapmış, niye mihrabın üstünü öyle yapmış? Niye böyle iki tarafını kenara doğru şey yapmış?

Bunlar sesin aksetmesi için. Ses buradan çıktığı zaman bu taraf çarpacak bu tarafa çarpacak bu tarafa aksedecek bu taraf duyacak.

Bu tarafa çarpacak şu taraf duyacak. Onların hepsi bir tecrübeye dayanıyor. Yani Osmanlı yaptığı şeyi, ecdadımız 7 asırlık 10 asırlık eski tecrübeleri de biriktirerek yapmış.

Mimar Sinan Mimar Sinan olmuş ama Şam'ı da görmüş Avrupa'yı da görmüş, Anadolu'yu da görmüş. Her tarafta böyle herkes başka türlü geçerken o köprüye iner bakarmış, bu köprü neden yapıldı? Bir binaya gittiği zaman onu incelemiş, bu bina nasıl yapıldı? Koca mimar öyle olmuş.

Barbaros bir denizci olmuş, levent olmuş ama diyorlar ki -bak ben şimdi iki üç gün önce Ege'den geliyorum.- “Aman!” diyorlar, “Bu İzmir'in körfezinden çıkıverirsin deniz patlar haydi devrilirsin!” E bu koca denizlerde bunlar nasıl böyle haki-miyet kurmuşlar da oralarda o küçük [gemilerle] şimdiki zamanın büyük şileplerine, kocaman gemilerine göre nasıl at oynatmışlar, düşmanla savaşmışlar da düşmanı ta İtalya'nın kenarına, Fransa'nın kenarına, İspanya'nın kenarına

sıkıştırmışlar, bu tarafta sözleri kalmamış. Tabii bir bilgisi var.

Piri Reis'in haritası bugün hâlâ ilim adamlarını terletiyor, bu adam bu haritayı nasıl yaptı, nereden bildi? Nasıl topladı bu bilgileri? Amerika'nın kıyılarını, Güney Amerika'yı Kuzey Amerika'yı o zamanda o tarihte nasıl öğrendi de nasıl bu kadar isabetli işledi? Nasıl haritayı bu kadar hatasız kusursuz yaptı? diye herkes parmağını ısırıyor. Hâlâ anlayabilmiş değil, yani kimbilir nasıl yaptı filan diye anlayabilmiş değil. O bakımdan yaptığımız şeyi güzel yapacağız.

Dönelim buradaki rivayete. Efendimiz'in tabii tedavi maksadıyla kullandığı malzemenin her birisinde nice nice sırlar, nice nice şifalar gizlidir.

“Çörek otu ihtiyarlıktan ve ölümden başka her derde şifadır.” diyor. Çörek otu, siyah, o çöreklerin üstüne konulan susam kadar küçücük küçücük olan şeyler. E bunun çok şifası var belli.

Almanya'da doktorlar birisinin elini veya ayağını kesmeye karar vermişler. Müslüman

gitmiş, rahatsızlığı derinmiş, incelemişler demişler ki; “Başka çaresi yok kesmezsek de kangren olur, kanser olur daha beter olur. Onun için ölürsün, ölmemen için ayağını feda edeceksin.”

O da düşünmüş taşınmış âzâsını kesmek keyfine hoş gelmemiş, demiş ki; “Peygamber Efendimiz her derde deva demedi mi?”

Dedi.

Bir çörek otuna devam etmiş ne kadar müddet devam ettiyse, gitmiş tekrar doktorlara bir görünmüş. Doktorlar demişler ki;

“Ne yaptın sen buna? Nasıl oldu da geçti bu?”

Yani ameliyattan başka hiçbir çare yok denilen şu hastalık nasıl geçti hayret etmişler. Bunu böyle başından geçmiş insanlar naklediyorlar, yani başından geçenlerden duyanlar bize naklediyorlar. Onun için bunları iyice inceleyelim.

Şimdi sözü başka bir şeye naklediyim. Büyük İslâm tarihçilerinin kitaplarını okuyorduk, okuyordum ben. Mesela tarih



kaynaklarında, hicri bilmem kaçınıcı tarihte Hicaz tarafında büyük bir ateş zuhur etti, yedi gün devam etti.

Allah Allah! Orada orman yok, ot yok, ne yandı da 7 gün devam etti?

Biz o riyaveti atlayıp geçmişiz, atlayıp geçmişiz, atlayıp geçmişiz yani düşünmemişiz ama neyin işareti o?

Suudi Arabistan'da petrolün olduğunun işareti işte. Mübarek o rivayetin peşine düş, araştır bu meseleyi, bul petrolü Avrupalıdan önce. Avrupalıdan önce kullan cihana hakim ol.

Osmanlının elinde petrol olsaydı, ötekilerin elinde hiç böyle bir imkân olmasaydı Osmanlı ne yapardı? Yıkılır mıydı böyle? Kolu kanadı kırılır mıydı? Mindere sırtı gelir miydi?

Gelmezdi.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki yaptığımız işi güzel yapacağız, iyi çalışacağız, araştırma yapacağız, inceleme yapacağız, tetkikat yapacağız. Allah kim çalışırsa çalışsın onu mahrum bırakmıyor. Bir de çalışan kendisinin sevgili kulu olursa, mü'min kulu olursa, mütedeyyin kulu olursa, e ona çok

daha büyük fütühat, çok daha büyük imkanlar verir, çok daha büyük ikramlarda bulunur. O bakımdan aman, aman iyi çalışın.

Avrupa'yı gördük, Amerika'yı gördük, siz de görmüşsünüzdür. Bu gün dünyayı gezmeyen insan yok. Bazen işçi diye geziyor bazen ticaret diye geziyor, herkes görebiliyor. Tüccarlar, bakıyorsunuz ticaret odası bir gezi tertiplemiş kalkmış gitmiş. Kumaş tüccarı Kafkasya'yı görmüş, Rusya'yı görmüş, Semerkand'ı görmüş anlatıyor ballandıra ballandıra. Beri tarafta burada tarih okutan, bilmem ne yapan işin mütehassısı insan hiç oralara gitmemiş mesela. Bu gün herkes görebiliyor. Gördüğümüz şu ki adamlar kılı kırka yarıyorlar.

Ne demek?

Kır parçaya bölecek kadar ince işleye işleye, inceleye inceleye her şeyi araştırıyorlar. Hatta bizim tarihimizle ilgili eserleri araştırıyorlar. Hatta bizim dinimizle ilgili eserleri araştırıyorlar bazı gerçekleri

bizim müslümanlar bilmiyor da onlar biliyor, öğreniyor, keşfediyor. Araştırdığı için buluyor ve ondan istifade ediyor, bizim aleyhimize kullanabiliyor. O bakımdan yani böyle yan gelip yatmakla, keyif çatmakla, nefse hizmet etmekle iyi Müslümanlık da olmuyor. Hani başarı kazanamıyorsun, geri kalmış bir ülke durumuna düşüyorsun filan. Onun arkasından din de gidiyor, iman da gidiyor. Hürriyet gidiyor, hürriyet gidince adam baskı yapıyor din de gidiyor, iman da gidiyor. “Hoppala! Hiç ben bu işin böyle olacağını tahmin etmemiştim ama bak benim tembellik nereye dayandı! Benim torunlarım oldu gâvur.” diyor mesela adam.

Müslüman nasıl olmalı? İdeal müslüman nasıl olmalı?

Hakiki mü'min nasıl olmalı?

Hakiki mü'min sahasının tek elemanı olmalı. Bir tane. Kılıç yaptı mı, tamam, onun kılıcı kılıçtır, onun üstüne kılıç yoktur. Lokum yaptı mı, tamam, onun lokumu üstüne lokum yoktur. Kaymaklı lokumu bir tane o usta yapar.

Höşmerim. Gittik şimdi Edremit'ten geçiyoruz; “Ya şurada bir sürü höşmerimci dükkanı var alsana!”

“Yok!” dedi, “Bir ustası var falanca yerde, çok da nazlıdır herkesede mal vermez. Ancak kendi dükkanında eliyle yapar bilmem ne.”

Hakikaten çok farkı var, nerede o nerede ötekisi?

Aman yapacağımız işi güzel yapalım. İyi araştıralım, iyi çalışalım, titiz olalım, düzenli olalım, kendi sahamızda her şeyi bilelim. Her şeyi bilelim, en iyi şekilde bilelim, o sahanın birinci sınıf ehli olalım, mütehassısı olalım. Herkes bize gelsin bizden sorsun.

Bizim bu İsmail Sahib hocaefendi rahmetli, Beyazıt Camisinin yanındaki umumi kütüphanenin müdürü imiş. İsmail Sahib. Birkaç eseri var, kaynak kitap yani herkes kütüphanesinde bulundurmamak zorunda kalıyor, istifade ediyor filan. Bu zât müte-deyyinmiş. Avrupalılar gelirlermiş kendisinden, “Aman hocam!” filan diye, “Bizi talebeliğe kabul et!” diye yanına girip

İslâm ilimlerini öğrenecekler ya. Yanına girip talebe olmak isterlermiş o da diretirmiş;

“Yok!” dermiş, “Ben müslümana ders veririm gayriye ders vermem.”

“Tamam müslüman olduk!” derlermiş.

### a. Peygamberimiz Nasıl Gülerdi?

*Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlüh.* İsmi de-ğiştirirmiş, müslüman olurmuş girermiş. Ama hoca tabii mesuliyetten kurtuluyor. O hakiki müslüman olduysa ne âlâ. Hakiki müslüman olmadı da sahte müslüman olduysa onun da tabii hesabını Allah ona sorar. Ama bak mecbur ediyor, kendisine müracaata mecbur ediyor. El-hamdülillah, işte müslüman öyle olmalı.

Allah hepimizi kendi sahamızda böyle çalışan kimse etsin.

Mesleğin cinsi mühim değil, yani tahta oymacısı olabilirsin, beton kalıpcısı olabilirsin, demirci olabilirsin. Ne olursan ol, mesleği güzel yapmak önemli, kaliteli yapmak, zevkine uygun, halis güzel bir şey yapmak önemli.

Sandalye yapıyorlar, oturuyorsun şöyle bir gerineyim diyorsun sandalye çatırt çuturt ek yerlerinden ayrılıyor.

Neden?

Dizaynı yani modeli çizgisi bilimsel gerçeklere uygun yapılmamış, kuvvet hesapları yanlış yapılmış. Sandalyeye şöyle bir yaslandın mı eklem yerlerinden ayrılıyor, pat olduğu yere oturuyorsun. Hay Allah! Kusura bakma hocam bu sandalye işte böyle. Haydi onu götür başkasını getir filan.

Neden?

Bu sandalyenin yapılışında kusur var. Sandalyenin eklenti yerleri, ayaklarının duruşu, şekli şemali [kusurlu].

Vazo yapıyor, yanından eteklerini rüzgarlandıra rüzgarlandıra çocuk fırt geçiyor vazo devrildi, çat kırıldı. E bunun bir [eksiği var.] Bak eskiler vazoyu şöyle ince yapmış altını biraz geniş yapmış.

Neden?

Dayandığı yer geniş olmazsa devrilir. Her şeyin hesabı var, her şeyin tedbiri var.

Onun için siz bu kadar sözün gerisini, kendi mesleğinizle ilgili öbür taraflarını anlarsınız. Her birimiz, kendimizden iş

geçmişse geçebilir, doğru mümkün. Kendimizden iş geçmişse kendimizden sonra çoluk çocuğumuzu böyle bir sahanın mütehassısı yetiştirelim, korkmasın.

Aman ben doktor olmazsam aç kalırım. Aman ben mühendis olmazsam aç kalırım. Aman ben ille şu mesleği [yapmazsam aç kalırım]. Böyle bir şey yok! Böyle bir şey yok, her mesleğin erbabına ihtiyaç var, yani birinci sınıf erbabını herkes arayıp buluyor. Saraylara alıp götürüyorlar. Suudi Arabistan'dan geliyor; "Gel biz şurada cami yapıyoruz, haydi şunun yazılarını sen yaz." diyor.

"Ya bu yazı sizin yazınız, biz o yazıyı bırakmışız. Latin alfabelerini almışız milletçe. Sen kendi adamlarına yazdırsana bu yazıyı?"

Hayır, Türkiye'den hattat çağırıyor, Kuba Camiinin mesela Mescid-i Kubâ'nın yazılarını bizim kardeşlerimizden bir kardeşimiz yazdı.

Neden?

İşte bu! Bileğinin gücüyle, sanatıyla şeyiyle takdir topluyor.

Kim yapabilir bunu?

"Yapsa yapsa o yapar." diyorlar. Dünyanın neresinde olsa gelip buluyorlar.

Allah hepimizi öyle güzel, yaptığı işi güzel yapanlardan eylesin.

كَانَ لَا يَضْحَكُ إِلَّا تَبَسُّمًا

*Kâne lâ yedhaku illâ tebessümen.*

Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh*, hadis imamı Tirmizî, Hâkim Müstedrek'inde Câbir b. Semure *radıyllahu anh'ten* rivayet etmiş ki;

“Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ancak gülerse tebessüm olarak gülerdi, başka bir şekilde gülmezdi.”

Yani gülüşü tebessüm tarzındaydı başka bir şekilde değildi. Tabii burada iki şey var, başlıca üzerine işaret etmemiz, bastırmamız gereken iki husus var. Bir, Peygamber Efendimiz'in kahkahayla gülmesi yoktu. Hani öyle kahkahaları salonları çınlatıyor. Kayığa binmiş bir yerden öbür tarafa giderken iki sahilden kahkahaları duyuluyor. Yok böyle şey. Peygamber Efendimiz tebessüm tarzında gülerdi. Öyle gülmesi fazla kah kah kah, kih kih kih



olmazdı. O demek ki Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi, âdet-i seniyyesi değil.

O halde biz de gülüşümüze hakim olalım. Zaten müslümanın ana vasfı, genel vasfı ciddiyettir, vakurluktur. Fazla şaka da iyi değil. Çünkü fazla şaka, fazla latife hürmeti izale eder. Fazla latife de iyi değil, fazla gülmek de iyi değil. Esas yapısı itibariyle müslüman vakurdur, ciddidir ama bu vakurluk, ciddilik kaş çatıklığı demek değil. İşimiz ciddi. Hayatı ciddi olarak görüyoruz, hayatı mühim bir imtihan olarak görüyoruz.

Yani hiçbir talebeyi gördün mü sen imtihanında böyle gelsin çaylar, gitsin bilmem neler, bacak bacak üstüne atmış?

Ya bu senin hayat memat meselen. Ya okula gireceksin ya giremeyeceksin. Ya bu imtihanı vereceksin ya okuldan atılacaksınız!

Alimallah şakakları terler çocuğun, ne yapacağını şaşırır. Yanakları kıpkırmızı olur. Silgi elinde bilmem ne elinde böyle imtihana şey yapar.

Neden?

Hocam bu imtihan bildiğin imtihan değil, çok ciddi, bu çocuk için hayati öneme haiz.

Hah bizim bu ömrümüzde çok ciddi bir imtihan olduğundan, ciddiye aldığımızdan öyle boş kahkahalarla, nefsanî şeylerle geçirmememiz gerektiğinden oluyor bu. Kibarlık ve asalet gereği oluyor.

Tebessüm ederdi Efendimiz ama öyle kahkahayla sesli gülmesi yoktu. Bu da bize bir örnek olacak. Asık suratlı da değildi. Hani düşünebiliriz ki o Peygamber olduğuna göre her şeyi ciddiydi, hiç yüzü gülmezdi, daima böyle [ciddi idi].

Hayır öyle de değil. Hafif bir latifecilik tarafı var. Yani geçtiğimiz haftalarda da okumuştuk, latifeci. Yani etrafındaki-ler kendisine âşık oluyor. Sevmemek mümkün değil. Tatlı, hafifçe bir latife, fazla değil dozajında, az bir miktarda, ölçülü kıvamlı. Mesela yemeğin içine veya hut tatlının üstüne tarçın koyuyoruz. Bunu fazla koysan bu tarçın acıdır, şeyini bozar. Bilmem biber ekiyoruz. Sade biber yenmez, üstüne birazcık ekilecek o kadar. Tuz ekiyoruz tadı gelsin diye. Fazla

eksen, “Ooooo! Şap gibi tuzlu olmuş kaldır bunu, bana dokunur.” filan diyoruz kaldırıyoruz.

Demek ki hafifçe şöyle bir baharat gibi, güzel koku verici bir şey gibi Efendimiz'in hafifçe bir latifeci tarafı var, latifeyi seven hali var ama gülmesi aşırı değil, hafif bir tebessüm tarzında. Sair zamanı, ekser evkâtı tefekkürâne, mütefekkirâne, tefekkür ederek geçirdi. Daima sükutu daha çoktu, biliyoruz okuduk öbür rivayetleri. Biz de bu hâle sahip olalım.

Tabii insan az güldüğü zaman, çok düşündüğü zaman, kendisini kontrol ettiği zaman zihni o şekilde çalışmaya başlar, hakikaten iyi bir müslüman olur saygınlık uyandırır. Karşı tarafın söylediği her söze gülersin; “Ha, bunun şahsiyeti yok, karakteri yok.” [derler.]

Eski başvekillerden bir tanesi öyle fazlaca gülmüşte Necip Fazıl'ın ikazı var ona, diyor ki; “Sen başvekilsin, sadrazam makamındasın, bu kadar gülemezsin!” filan diye hemen ikazı yapıştırmış. O kadar demek ki hürmeti derhal izale ediveriyor. Onun için bu hususlara dikkat edelim inşaallah.

## b. Misafirlik Adabı

كَانَ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلًا

*Kâne lâ yetrukü ehlehû leylen.*

“Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ailesinin kapısını gece çalmazdı.”

*Taraka* “kapı çalmak” demek. Tak tak tak kapıyı vuruyor, yani kapı çalmak demek.

“Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* gece ailesinin kapısını çalmazdı.” ne demek?

Yani bir seferden, bir uzak yolculuktan geldiği zaman eve akşam üstü gelmezdi, akşam üstü gelmemek îtiyadı idi. Tavsiyesi de böyle. Çünkü ev halkı hazırlıksız olur, perişanlık olur şey olur, şöyle bir [toparlanması gerekebilir.]

Eve geceleyin karanlıkta bir adam girmiş.

Kim girdi ki acaba? Evin sahibi de seferdeydi. Buraya kim girdi ki acaba?

Mahalleden perdenin arkasından birisi gördü; “Aa, komşunun evine bir adam girdi!”

Ya kim girecek, işte evin sahibi döndü o girdi ama ya onu anlayamazsa?

Onun için her şey ayan beyan, gündüz, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz geldiği zaman gündüz gelirdi. Ev haklı da hazırlıklı olur, ortalığı derlemiş toplamış olur. Saçını taramış olur vesaire filan. O bakımdan Efendimiz'in âdet-i seniyesi böyleydi. Bize de tavsiyesi seferden döndüğü zaman eve gelmek.

Ama şimdi tamam, iyi güzel, tabii mümkünse bunu böyle yapalım. Bizim hayatımız öyle bir hızlı hayat oldu ki, öyle acayip bir hayat oldu ki bazı şeyler tabii o zamanki şartlardan çok farklı. O zaman ki şartlar nerede, şimdiki şartlar nerede! İşte geliyoruz bilmem ne filan diye telefonla haberdar etme imkanımız var. İnşallah yani mümkün olduğu kadar vaktimiz, durumumuz müsait olduğu zaman bu âdâba riayet etmeye çalışırız da ama haber vererek gitmek, “Bak geliyorum, falanca yerdeyim.” [demek sünnete uygun olur.]

Bizim Münih'ten bir kardeşimiz var, çok sevdiğimiz kıymetli kardeşimiz. Nasıl titiz! Sefere çıkacağı zaman telefonu açıyor, gideceği yere, “Şu anda çıktık.” [diye haber veriyor.] Ondan sonra gideceği yere 40-50 km kaldı mı otobanın kenarına arabasını çekiyor, oradaki hemen bir benzin istasyonundan; “Elli km kaldı size gelmek üzereyiz şu mevkideyiz, az sonra yarım saat sonra sizin ordayız.” filan diye bildiriyor. Ne kadar güzel! İnsan hazırlanacaksa hazırlanır, tertibatını alır. Ev sahibi için de güzel bir şey, giden insan için de güzel bir şey. Çünkü kapıyı böyle tak tak vuruyorsun vuruyorsun açılmıyor. Tak tak yine vuruyorsun açılmıyor. Bu da güzel bir şey değil. Önceden haberdar etmek hoş bir şey.

### c. Sohbet ve Nasihat Ölçüleri

Üçüncü rivayete geçiyoruz.

كَانَ لَا يُطِيلُ الْمَوْعِظَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

*Kâne lâ yutîlu'l-mev'izate yevme'l-cumu'ati.*

İmam Ebû Davud ve Hâkim yine Müstedrek'te yine Câbir b. Semure *radiyallahu anh*'ten rivayet etmiş.

“Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Cuma hutbesini çok uzatmazlardı. Cuma vaazını çok uzatmazlardı.”

Yani hutbeye çıktığı zaman ölçülü bir miktarda [konuşurdu.] Hutbeleri elimizde, yani rivayetleri kitaplarımızda yazılı okuyoruz. Çok uzun boylu hutbe irad etmezlerdi, kısa keserlerdi. Genel olarak mev'izaları, nasihatleri kısaydı. Bazen iki defa üç defa sözü tane tane tekrar ederlerdi. Zaten konuşması hızlı değildi. Harfleri sayılacak gibi kelimeleri sayılacak gibi anlaşılacak gibiydi. Çünkü karşında ihtiyar var, ağır işiten var, sözü anlayamayan kimse olabilir. Yanlış anlarsa olmaz. Peygamber, karşısındaki sözünü dinlediği şahıs peygamber, Allah'ın sevgili kulu, onun her sözü senet. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu diyecek, delil olacak. Onun sözleri öyle hızlı söylenecek şey değil. Onun her sözü kanun hükmünde olduğu için sindire sindire, anlaşılacak

tarzda söylenmesi lazım. Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz öyle söylerdi ve sözü çok uzatmazdı.

Bizim de buradaki vaazlarımızda genel prensibimiz, demin şöyle gözümün ucuyla saat karşımda [ona baktım,] bana o da nasihat ediyor gibi. Ona bakıyorum ki yani bir insanın bir vaaz dinleme miktarı vardır.

Ne kadardır?

#### d. İnsan Zihninin Dikkat Süresi

Bu bellidir. İnsan zihninin bir şeye teksif olması, dikkatinin bir şeye teksif olması. Çok dikkatli bakıyorum hocam! Kaşlarını çatmış pür dikkat böyle seyrediyor. Biraz sonra biraz gevşemiş. Biraz daha sonra biraz daha gevşemiş. Biraz daha sonra biraz daha gevşemiş. Sonunda bakarsın hor hor ses gelmeye başlar.

Neden?

Bu insanın dikkati aynı seviyede durmaz, gittikçe azalır azalır azalır sonunda gözleri kapanmaya başlayabilir. Hele hele öğleden sonra vaazlarında, hele hele üniversitede biz bir ders verirdik talebeye.



Öyle yemeğini yemiştir. Tabii evindeki gibi de değildir dışarıda yeme şeyleri. Gider bir lokantada bir yerde yemek yer, yağı mı ağırdır yediği mi ağırdır belli olmaz. Çocuk böyle bakarken size yavaş yavaş gözleri süzülür. Bilirsin ki senin dediklerini dinlemiyor, şekerleme yapıyor. Yavaş yavaş, yavaş yavaş, hatta yanındaki dürtmese horlar bile. Yanındaki dürter de öyle uyanır. Ekseriyetle Cuma gününde de bu horlama, uyuma cemaati öyle bir bastırır ki. Şöyle bir rahat oturdu mu cemaat, rahat oturması tam uykuya hazırlık oluyor. Ondan sonra da bakarsın uyumaya başlamış.

Onun için dikkatin dağılmadığı, dikkatin çok kesif olduğu, yoğun olduğu bir zamanda sözlerini söylemeli insan, daha dikkati varken kesmeli. Peygamber Efendimiz, büyük bir dinleme iştiyaki varken konuşurdu, o dinleme iştiyakı kesilmeden sözünü keserdi.

### **e. Peygamberimizin Yemek Tavsiyesi**

Yemeği de öyle yemek tavsiyesi. Yani nasıl yemek yiyeceğiz?

Acıktığın zaman, iyice iştahın olduğu zaman yiyeceksin.

Ne zaman kalkacak?

Daha iştahası varken kalkacak.

şunu da ye.

Getir sıyırayım.

Bunu da ye.

Getir sıyırayım.

Ondan sonra şunu da ye.

Yok ben de takat kalmadı, başkasına ver.

Olmaz. Yani bu sünnete uygun değil.

Nasıl kesecek?

Daha yemeye ihtiyacı ve iştihası varken kesecek. O zaman sıhhate uygun oluyor. Midenin üçte biri yemekle dolacak, üçte biri de suyla dolacak, üçte biri de boş kalacak. şöyle bir hareket şeyi olsun, döndürme payı olsun.

Çamaşır makinesini tıklım tıklım doldurursan çamaşır yıkanır mı, döner mi?

Dönmez. Hemen arızalanır. Haydi bakalım ustasını getir.

E bu vücut da 80 sene, 100 sene, 120 sene yaşayacak inşaallah.

Allah hayırlı uzun ömür versin.

İnsanın bir tane midesi var. Yeni model bir mide çıkmış getir onu takalım

deme durumu da yok. Buna iyi bakması lazım, vücudunun sıhhatine dikkat etmesi lazım.

Kalbi de öyle, diğer uzuvları da öyle. Ölçülü ve dikkatli kullanmak gerekiyor.

## f. Her İşimizde Ölçülü olmak

O bakımdan Peygamber Efendimiz'in her şeydeki güzelliği, ölçülülüğü hepimize örnek olmalı. Peygamber Efendimiz konuşmayı da ölçülü konuşurdu. Zâten kendisinin konuşma konusunda ana meziyeti az kelime kullanarak çok derin mânaları anlatma kabiliyeti ve meziyeti verilmişti kendisine.

أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ

*Ûtîtü cevâmi'u'l-kelim.* Bana az söz ile çok mâna ifade etme, derin mâna ifade etme kabiliyetini Allah bahşetti.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. O Peygamber Efendimiz'in özelliği.

Bir hadîs-i şerîftir, iki kelimedenden üç kelimedenden ibarettir, dinleyen anlayabilir, anlayan başkasına nakledebilir, nakledilen kimse de tamam anladım der biter iş.

Uzun paragraflar, koca makaleler, büyük kitaplar... kimse okumuyor. Okuyamıyor yani

herkesin işi var gücü var. Hele hele bu zamanda Peygamber Efendimiz'in bu nasihatine herkes çok muhtaç. Az konu öz konuş. Yazışmalarda da öyle. Daireler arası yazışma, senin devlet dairesinde dilekçe vermen, mahkemeye müracaat etmen. Avukatlık müdafa vesaire. Her şey ölçülü olmalı, yani özlü olmalı çünkü dinleyenin de zamanı önemli, okuyanın da zamanı önemli. Az ve öz yazmak ve açık ve seçik yazmak, her şeyi böyle yapmak.

Bu da bizim bir prensibimiz olsun inşaallah. Uzun sayfalar, uzun saatler konuş babam konuş, böyle olmamalı.

**Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN**  
**3 Şa'bân 1410 / 28.02.1990**  
**İskenderpaşa Camii/ İstanbul**

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



**SERVER**  
**Kürsü**